

Προσωποποιήσεις Θεσμών στη Μ. Ασία

Summary :

Οι προσωποποιήσεις θεσμών στην τέχνη της Μικράς Ασίας είναι εξαιρετικά σπάνιες τόσο χρονικά όσο και γεωγραφικά. Εντοπίζονται μόνο σε συγκεκριμένους τύπους μνημείων, όπως οι ψηφισματικές στήλες. Απεικονίσεις του Δήμου, της Βουλής και του Κοινοβουλίου εντοπίζονται κυρίως σε νομίσματα της Αυτοκρατορικής περιόδου.

Date

Ρωμαϊκοί Αυτοκρατορικοί χρόνοι

Geographical Location

Μικρά Ασία

1. Βουλή

Η Βουλή δεν είναι παραδοσιακή μυθολογική μορφή, αλλά αποτελεί προσωποποίηση ενός θεσμού. Η εμφάνισή της στην εικονογραφία είναι περιορισμένη τόσο χρονολογικά όσο και γεωγραφικά. Δύο τύποι μνημείων σώζουν τη συγκεκριμένη εικονογραφία. Ο ένας τύπος είναι οι στήλες που φέρουν ψηφίσματα του αθηναϊκού δήμου του 4ου αι. π.Χ. και την απεικονίζουν στο ανάγλυφο άνω μέρος τους ως γυναικεία μορφή που φορά **χιτώνα** και **ιμάτιο**. Εμφανίζεται όμως και στα **νομίσματα** των πόλεων της Μικράς Ασίας κατά τη διάρκεια της Αυτοκρατορικής περιόδου. Τόσο οι στήλες όσο και τα νομίσματα που εμφανίζουν τη συγκεκριμένη εικονογραφία έχουν δημόσιο χαρακτήρα.

Επειδή η εικονογραφία της Βουλής απουσιάζει από τα μνημεία και τα νομίσματα της Ελληνιστικής περιόδου, δεν προϋπήρξε ένας συγκεκριμένος εικονογραφικός τύπος. Συνεπώς, οι χαράκτες νομισμάτων στη **Λαοδίκεια** της **Φρυγίας** (β' μισό 1ου αι. μ.Χ.), στην Τιβεριοπόλη της Φρυγίας (τέλη 1ου-αρχές 2ου αι. μ.Χ.) και στην **Ταρσό** της **Κιλικίας** επί **Αδριανού** (117-138) μιμούνται συνήθως τα αττικά πρότυπα, ενώ την απεικονίζουν και με πέπλο, **διάδημα** ή δάφνινο στεφάνι. Στα νομίσματα αυτά η Βουλή συνοδεύεται συχνά από την προσωποποίηση του Δήμου –όπως στη **Σαγαλασσό** της **Πισιδίας** επί Κλαύδιου Β' (268-270)– και της **Συγκλήτου**.¹

2. Δήμος

Ο Δήμος, άλλοτε με τη μορφή του αγένειου νέου άνδρα κατά μίμηση του αντίστοιχου ρωμαϊκού και άλλοτε σύμφωνα με τα αττικά πρότυπα ως γενειοφόρος προχωρημένης ηλικίας, προσωποποιεί το ομώνυμο πολιτειακό σώμα. Με την ιδιότητά του αυτή εμφανίζεται σε **νομίσματα του τύπου της Ομόνοιας** συχνά σε σκηνή χειραφιάς με τον άλλο Δήμο και την επιγραφή ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΗΜΩΝ. Χαρακτηριστική είναι μια σειρά του 2ου αι. π.Χ. η οποία κόπηκε στην Τετράπολη της Συρίας και μνημόνευε την ομόνοια μεταξύ των 4 σημαντικότερων πόλεων: **Αντιόχειας**, Σελεύκειας Πιερίας, Απάμειας και Λαοδίκειας.²

3. Αυτόνομα ή ψευδοαυτόνομα νομίσματα

Η Βουλή και ο Δήμος παριστάνονται συχνά στα αυτόνομα ή ψευδοαυτόνομα νομίσματα πόλεων της Αυτοκρατορικής περιόδου. Η ιδιαιτερότητά τους έγκειται στην απουσία του αυτοκρατορικού πορτρέτου στον **εμπροσθότυπο** και την αντικατάστασή του από μία παράσταση που παρέπεμπε στην ίδια την πόλη.³ Συνήθως παριστάνονταν οι πολιοῦχοι, η **Τύχη** της πόλης και σπανιότερα οι προσωποποιήσεις της τοπικής Βουλής και του Δήμου.⁴

4. Κοινοβούλιο

Το Κοινοβούλιο, που παριστάνεται σαν γυναικεία μορφή σε νομίσματα του κοινού της Κιλικίας, αποτελεί προσωποποίηση του επαρχιακού συμβουλίου το οποίο ρύθμιζε τη διοργάνωση εορτών και ήταν υπεύθυνο για τη διατήρηση των ναών του

Προσωποποιήσεις Θεσμών στη Μ. Ασία

κοινού.⁵

1. LIMC 3.1 (1986), σελ. 145-147, βλ. λ. "Boule" (V. Komninos).
2. BMC Syria, σελ. viii.
3. Ο χαρακτηρισμός «αυτόνομα» ή «ψευδοαυτόνομα» τους αποδίδεται γιατί, κατά την Αυτοκρατορική περίοδο, καμία πόλη δεν ήταν αυτόνομη, με την έννοια τουλάχιστον που είχε ο όρος αυτός κατά τον 5ο αι. π.Χ.
4. Butscher, K., *Roman Provincial Coins: an Introduction to the Greek Imperials* (London 1988).
5. BMC Cilicia, σελ. xci-xcii.

Bibliography :

	Butscher K. , <i>Roman Provincial Coins: An Introduction to the Greek Imperials</i> , London 1988
	Komninos V. , "Boule", J.R., Gisler, L. Kahil (eds.), <i>LIMC III, 1</i> , Zürich/München 1986, 145-147
	Hill G.F. , <i>Catalogue of the Greek coins of Lycaonia, Isauria, and Cilicia</i> , Trustees, London 1900, Catalogue of the Greek Coins in the British Museum
	Gardner P. , <i>Catalogue of Greek Coins. The Seleucid Kings of Syria</i> , Trustees, London 1878, Catalogue of the Greek coins in the British Museum

Glossary :

	διάδημα, το
Ταινία από ύφασμα ή μέταλλο η οποία δενόταν στο κεφάλι. Αποτελούσε κόσμημα της κεφαλής, αλλά και θρησκευτικό έμβλημα. Στους λαούς της Ανατολής ήταν και έμβλημα της βασιλικής εξουσίας. Ο Μέγας Αλέξανδρος παρέλαβε από τους Πέρσες τη χρήση του ως βασιλικού συμβόλου.	
	εμπροσθότυπος, ο
Η όψη του νομίσματος που φέρει την πιο σημαντική απεικόνιση. Λόγω αμφιβολιών, πολλοί νομισματολόγοι προτιμούν να χρησιμοποιούν τον όρο για την όψη που τυπώθηκε από την κάτω μήτρα.	
	ιμάτιο, το
Ορθογώνιο κομμάτι μάλλινου, κατά κανόνα, υφάσματος που το φορούσαν πάνω από το χιτώνα. Μπορούσε να τυλιχτεί με διάφορους τρόπους γύρω από τους ώμους και το σώμα και στερεωνόταν με ζώνη ή πόρπες.	
	νομίσματα τύπου Ομόνοιας, τα
Τα νομίσματα που μνημονεύουν τη συμφιλίωση δύο πόλεων.	
	σύγκλητος, η (senatus)
Το ανώτατο πολιτειακό σώμα του ρωμαϊκού κράτους. Κατά την περίοδο της Πρώιμης Δημοκρατίας αποτελούσε το συμβούλιο των υπάτων, δηλαδή των ανώτατων αρχόντων του ρωμαϊκού κράτους. Αργότερα η ισχύς της αυξήθηκε και οι αρμοδιότητές της διευρύνθηκαν, με αποτέλεσμα να καταστεί το κύριο κυβερνητικό σώμα στη Ρώμη. Στους Αυτοκρατορικούς χρόνους η δύναμή της περιορίστηκε.	
	χιτών, ο
Τύπος ενδύματος που αποτελείται από τετράγωνο μάλλινο ύφασμα το οποίο ράβεται στις δύο πλευρές του.	